

VENDIM
Nr.19, datë 23.12.2004

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Gjergj Sauli	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Zija Vuci	Anëtar i “ “
Alfred Karamuço	Anëtar i “ “
Fehmi Abdiu	Anëtar i “ “
Kristofor Peçi	Anëtar i “ “
Xhezair Zaganjori	Anëtar i “ “
Petrit Plloçi	Anëtar i “ “
Sokol Sadushi	Anëtar i “ “
Kujtim Puto	Anëtar i “ “

me sekretare Arbenka Lalica, në datën 21.6.2004, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen me nr.17 Akti që i përket:

KËRKUES: FOTO ÇELO, OLIMBI JARAZI, ELENİ DHIMARKO, EVANTHI PUCI, përfaqësuar nga avokat Abaz Brati, me prokurë.

SUBJEKTE TË INTERESUARA: SOFOKLI E LLAZO ÇELO, përfaqësuar nga avokat Viktor Konomi, me prokurë.

OBJEKTI: Shfuqizimi si antikushtetues i vendimit nr.93, datë 3.10.2003 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42/1 e 131/f të Kushtetutës, si dhe nenet 72 e vijues të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

Kërkuesit kanë parashtruar këto shkaqe për shfuqizimin si antikushtetues të vendimit të Gjykatës së Lartë:

- Gjykata e Lartë u ka mohuar të drejtën për t’iu drejtuar gjykatës dhe ka vepruar në kundërshtim me nenin 496 të Kodit të Procedurës Civile, sipas të cilit, afatet e paraqitjes së kërkesës për rishikim lidhen dhe ecin me marrjen në dijeni të shkakut të rishikimit (në rastin konkret zbulimin e provave të reja) dhe jo me ditën kur vendimi ka marrë formë të prerë;

- Interpretimi i nenit 445 të Kodit të Procedurës Civile për afatet prekluzive të ankimit e rishikimit, është bërë jashtë konceptit të rishikimit dhe në kundërshtim me nenet 495-496 të Kodit të Procedurës Civile, që afatet i lidhin me dijeninë e palës për shkakun e rishikimit;

- Vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë e bën efektivisht të pazbatueshëm institutin e rishikimit.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Kujtim Puto, përfaqësuesit e kërkesve dhe të subjekteve të interesuara dhe bisedoi çështjen në tërësi,

VËREN:

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Sarandë me vendimin nr.708, datë 27.7.1995 ka njohur bashkëpronësinë e Kosta e Anastas Çelos mbi një shtëpi banimi. Ajo ka anuluar gjithashtu vendimin e Komisionit të Kthimit dhe të Kompensimit të Pronave, pranë bashkisë Sarandë, dhe u ka kthyer shtëpinë subjekteve të interesuara (trashëgimtarë të Kosta e Anastas Çelos). Ky vendim është lënë në fuqi nga Gjykata e Apelit Tiranë me vendimin nr.490, datë 16.2.1996 dhe nga Kolegji Civil i Gjykatës së Kasacionit me vendimin nr.1428, datë 8.10.1996.

Kërkuesit, duke pretenduar se janë zbuluar dokumente të reja që nuk diheshin më parë dhe objektivisht nuk mund të paraqiteshin gjatë shqyrtimit të çështjes, kanë paraqitur kërkesë për rishikim

të vendimit të gjykatës. Sipas kërkesve, këto dokumente provojnë pronësinë e trashëgimlënësive të tyre Vangjel Çelo dhe jo të trashëgimlënësve të subjekteve të interesuara. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë me vendimin nr.93, datë 3.10.2003 nuk ka pranuar kërkesën me arsyetimin se është paraqitur jashtë afatit njëvjeçar nga dita e shpalljes së vendimit objekt rishikimi.

Objekti i shqyrtimit të Gjykatës Kushtetuese është shfuqizimi i një vendimi gjyqësor të formës së prerë për zgjidhjen e një çështjeje konkrete dhe në këtë këndvështrim, Gjykata Kushtetuese, nuk gjen elemente të një procesi të parregullt ligjor në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës. Për nxjerrjen e konkluzioneve të veta kjo Gjykatë do të respektojë parimet e njohura se ligji prezumohet në pajtim me Kushtetutën, përderisa nuk është ndryshuar apo shfuqizuar dhe se është kompetencë e gjykatave të sistemit gjyqësor, ashtu si e çdo organi tjetër shtetëror, për ta interpretuar dhe zbatuar ligjin.

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, në çështjen në shqyrtim, i është referuar nenit 445 të Kodit të Procedurës Civile, duke arritur në përfundimin se kërkesi e ka paraqitur kërkesën për rishikim (me rastin e zbulimit të provave të reja) tej afatit njëvjeçar nga dita që vendimi ka marrë formë të prerë.

Interpretimi i ligjit duke përcaktuar përmbajtjen e tij është atributi i organeve që e zbatojnë atë. Duke u nisur nga ky parim del se edhe sqarimi i kuptimit të çdo dispozite të Kodit të Procedurës Civile dhe raporti i saj me dispozitat e tjera të përafërta me të për zbatimin e tyre në gjykimet e çështjeve është në kompetencë të gjykatave të sistemit gjyqësor. Në rastin në shqyrtim, Gjykata e Lartë, duke ushtruar kompetencat e veta ka interpretuar Kodin e Procedurës Civile dhe ka arritur në përfundimin se fillimi i afatit të kërkesës së kërkesve për rishikim nga marrja formë të prerë të vendimit nuk cenon parimet procedurale dhe as përmbajtjen e institutit të rishikimit siç pretendon kërkesi.

Ky konkluzion i gjykatës nuk ka të bëjë me cenimin e parimeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, por me të drejtën dhe njëkohësisht detyrimin kushtetues e ligjor për të përcaktuar dispozitën që duhet të zbatohet në çështjen në gjykim në raport me vlerësimin e provave dhe me hapësirat për interpretim që lënë këto dispozita. Vetë Kodi i Procedurës Civile ka parashikuar momentin e fillimit të afatit të kërkesës për rishikim në dy dispozita dhe Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, duke ushtruar të drejtat e veta, ka përcaktuar dispozitën konkrete që duhet zbatuar për të zgjidhur çështjen.

Gjykata Kushtetuese, arrin gjithashtu në përfundimin se nuk kemi mohim të së drejtës kushtetuese për t'iu drejtuar gjykatës. E drejta e aksesit në gjykatë, si çdo e drejtë themelore mund t'i nënshtrohet kufizimeve. Në rastin në shqyrtim, ligjvënësi ka vlerësuar nevojën e kufizimit me afat për mbrojtjen e të drejtave të të tjerëve, vlerësim që lidhet me stabilitetin e marrëdhënieve juridike të krijuara pas dhënies së vendimeve gjyqësore.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë në mbështetje të nenit 72 e vijues të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë", me shumicë votash,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.
- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

MENDIMI I PAKICËS

Kam mendim të kundërt me shumicën e anëtarëve të Gjykatës Kushtetuese.

Kërkesën objekt gjykimi, ajo nuk duhej ta rrëzonte, por ta pranonte duke shfuqizuar si të papajtueshëm me Kushtetutën vendimin e Gjykatës së Lartë të kundërshtuar nga kërkesi Foto Çelo. Kjo gjykatë në gjykimin e kësaj çështjeje nuk ka respektuar kërkesat kushtetuese për zhvillimin e një

procesi të rregullt ligjor.

Shkelja e kësaj të drejte themelore është e lidhur me interpretimin e zbatimin e gabuar të nenit 445 të Kodit të Procedurës Civile. Gjykata e Lartë ka arritur në konkluzionin se kërkesa e lartpërmendur me objekt rishikimin e një vendimi civil të formës së prerë, duhet rrëzuar për shkak se është ngritur pas një viti nga dita e shpalljes së këtij vendimi.

Ky konkluzion i saj është rezultat i keqinterpretimit të kësaj norme procedurale, që padyshim ka të bëjë me një prej aspekteve të procesit jo të rregullt ligjor.

Për nxjerrjen e kuptimit të vërtetë të nenit 445 të Kodit të Procedurës Civile ajo nuk duhej të mjaftohej vetëm me analizën gramatikore të tekstit të tij. Në këtë rast për të arritur këtë qëllim asaj i dilte për detyrë që të përdorte edhe llojet e tjera të interpretimit, sidomos atë logjik. Duhet pra që përmbajtjen e kësaj dispozite, e cila ka karakter të përgjithshëm, ta krahasonte me atë të dispozitave të tjera të veçanta të Kodit të Procedurës Civile që rregullojnë institutin e rishikimit. Veçanërisht ajo duhej t'i referohej nenit 496 të Kodit të Procedurës Civile. Në këtë dispozitë thuhet shprehimisht se kërkesa për rishikim mund të paraqitet brenda 30 ditëve nga dita që pala ka marrë dijeni për shkakun e rishikimit, por në çdo rast jo më vonë se një vit nga dita që ka lindur shkakun e rishikimit. Në rastet e parashikuara në nenin 495 afati prej 30 ditësh fillon nga dita që vendimi ka marrë formë të prerë.

Respektimi i këtyre afateve është i detyrueshëm për të gjitha rastet e rishikimit të parashikuar nga neni 494 i Kodit të Procedurës Civile pa përjashtuar edhe atë të zbulimit të rrethanave të reja ose të provave të reja shkresore. Ky është edhe shkakun e vetëm për të cilin është ushtruar kërkesa objekt gjykimi. Në paraqitjen e saj kërkuesi i është përmbajtur të dy këtyre lloj afatesh. Nga aktet që ndodhen në dosjen gjyqësore del se ai i është drejtuar gjykatës pa kaluar 30 ditë nga dita që ka marrë dijeni për shkakun e rishikimit dhe brenda një viti nga dita që ka lindur ky shkak, kohë kjo që përkon me ditën që Arkivi i Shtetit ka konstatuar ekzistencën e kësaj prove të re shkresore.

Në këto rrethana vendimi i Gjykatës së Lartë duhet të shfuqizohet. Ai është rezultat i një interpretimi të gabuar të dispozitave të Kodit të Procedurës Civile dhe rrjedhojë e shkeljes së normave kushtetuese që garanton zhvillimin e një procesi të rregullt ligjor.

Në përgjithësi këto janë shkaqet për të cilat unë nuk pajtohem me vendimin që është marrë me shumicë votash, dhe ndryshe nga shumica isha i mendimit për pranimin e kërkesës.

ANËTARI
Z.Vuci

MENDIMI I PAKICËS

Jemi të mendimit që vendimi nr.93, datë 3.10.2003 i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë me të cilin është rrëzuar kërkesa e kërkuësve Foto Çelo etj., për rishikimin e vendimit gjyqësor civil nr.708, datë 25.7.1995, duhet të shfuqizohet si i papajtueshëm me Kushtetutën për këto arsye:

Kërkuësit kanë paraqitur kërkesë për rishikim duke pretenduar se kanë zbuluar prova të reja që po të analizohen në harmoni me provat e administruara më parë nga gjykatat do të hedhin dritë mbi pronësinë e banesës dhe do t'i japin çështjes një zgjidhje tjetër. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, pa i hyrë fare vlerësimit të rasteve për rishikim të përcaktuara në nenin 494 të Kodit të Procedurës Civile rrëzon kërkesën me arsyetimin se kërkesa është paraqitur tej afatit njëvjeçar nga dita që vendimi ka marrë formë të prerë.

Kodi i Procedurës Civile përmban dy dispozita për momentin e fillimit të afatit të kërkesës për rishikim. Neni 445 i Kodit të Procedurës Civile e lidh këtë moment me shpalljen e vendimit, ndërsa neni 496 fillimin e afatit e ka të lëvizshëm, duke e kushtëzuar me marrjen dijeni të shkakut të rishikimit, d.m.th. me zbulimin e provave të reja. Gjykata e Lartë, ka pranuar momentin e shpalljes së vendimit sipas nenit 445 të Kodit të Procedurës Civile.

Në rastin në shqyrtim, për mendimin tonë, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, ka zhvilluar një proces jo të rregullt ligjor në kuptimin kushtetues. Ai i ka mohuar kërkuësve të drejtën për t'iu drejtuar gjykatës e për t'u dëgjuar prej saj dhe e ka bërë efektivisht të pazbatueshëm institutin e rishikimit, gjë që është me pasoja negative si për të drejtat e qytetarëve, ashtu dhe për vetë sistemin e drejtësisë.

Është e vërtetë që Kodi i Procedurës Civile parashikon në dy dispozita momente të ndryshme të fillimit të afatit të kërkesës për rishikim. Këto dy dispozita sintetizojnë parimet e procesit të rregullt

ligjor dhe atë të sigurisë juridike. Secili prej këtyre parimeve ka rëndësinë e vet, por në raportin midis tyre nuk mund të mbivlerësohet parimi i sigurisë juridike siç ka vepruar Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, duke pranuar si afat të kërkesës afatin njëvjeçar nga dita e dhënies së vendimit.

Me vendimin e vet Kolegji Civil, nuk ka ruajtur gjithashtu raportet midis parimeve të rivendosjes të së drejtës e mohimit të së drejtës. Sipas mendimit tonë, neni 445 i Kodit të Procedurës Civile, në çështjen në shqyrtim, i mohon të drejtën (ose ia kufizon shumë atë), palës që ka zbuluar provat e reja për t'i paraqitur e për t'u dëgjuar për përmbajtjen e tyre, ndërsa neni 496 i Kodit të Procedurës Civile, duke përcaktuar fillimin e afatit të kërkesës për rishikim, me momentin e zbulimit të provave të reja, pranon parimin e rivendosjes të së drejtës. Pikërisht këtë të fundit, duhej të respektonte më tepër Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në vendimin e tij.

Neni 445 i Kodit të Procedurës Civile, hyn në pjesën e tretë të kreut të parë të Kodit të Procedurës Civile, e cila bën fjalë për ankimet e afatet e tyre, ndërsa neni 496 i Kodit të Procedurës Civile, bën pjesë në kreun ku trajtohet në mënyrë të shtjelluar instituti i rishikimit. Pikërisht në raportin midis dispozitës së përgjithshme e dispozitës konkrete merr përparësi dispozita konkrete e aq më tepër kur kjo dispozitë është në favor të së drejtës së palës.

Jemi dakord me mendimin e shumicës që interpretimi e zbatimi i ligjit për zgjidhjen e çështjeve është kompetencë e gjykatave të sistemit gjyqësor, por kur nga ky interpretim cenohen të drejtat themelore për një proces të rregullt ligjor, Gjykata Kushtetuese ka në kompetencë shqyrtimin e kushtetutshmërisë së atij vendimi gjyqësor.

Prandaj, përsa sipër, jemi të mendimit që vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, duhej të shfuqizohej si i papajtueshëm me Kushtetutën.

ANËTAR
K.Puto

KRYETAR
Gj.Sauli